

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'פז

ערב שבת קודש
פרשת במדבר
ד' בסיוון התשע"ה

יוצא לאור על ידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יום טוב וכו', שייכת במיוחד לחג השבועות⁵⁹.

יום שני

ז' בסיוון - אסרו חג⁶⁰

כנהוג בכל שלושת הרגלים (וקל וחומר בזמן מתן תורה), עורכים בכל אסרו חג [או בימים הסמוכים לו] 'כינוס תורה' בכל מקום שאפשר. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף בזה בשיחה מיוחדת שאמר בהתוועדות דחג השבועות לכבוד הכינוס⁶¹.

בשנת תשל"ט⁶² הצייע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לערוך - ביום נפרד - 'כינוס תורה' גם לנשים, בקשר לעניינים הנוגעים לנשי ובנות ישראל, ובפרט טהרת המשפחה, כשרות האכילה ושתייה ונרות שבת קודש ויום טוב. כן עורר אודות

59 לקוטי שיחות כרך ח עמ' 252. וראה 'אוצר' עמ' רצ. התהלוכה הראשונה היתה בשנת תש"ו.

60 על השמחה המיוחדת ביום זה, ראה שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"ט. נתבאר בלקוטי שיחות כרך כח עמ' 24, ובלה"ק בס' 'שולחן המלך' ח"ב עמ' קמא.

לבני חו"ל: יום טוב שני. בהדלקת נרות (אחרי צאת הכוכבים) מברכות: 'להדליק נר של יו"ט' ו'שהחינו'. ערבית, קידוש וברהמ"ז של יו"ט. בשחרית מוציאים ב' ס"ת, י"ג מידות וכו' כדאתמול. בספר הראשון קוראים ה' קוראים בפ' ראה 'כל הבכור', ח"ק. בספר השני קוראים למפטיר כדאתמול. הפטרה בחבקוק (ספ"ב): 'וה' בהיכל קדשו...'. הזכרת נשמות, אב הרחמים, מוסף כדאתמול, ונושאים כפיים גם היום. קידוש וברהמ"ז של יו"ט [ביום ב' אין מנהג לאכול מאכלי חלב - ע"פ לוח כולל חב"ד]. הנולד והנחלב ביום הראשון מותר ביו"ט שני. הרבי התוועד בסוף יום ב'. למחרת, יום ח' סיוון - אסרו חג.

בדבר בני חו"ל הנמצאים ביו"ט בארה"ק ולהיפך - ראה הנלקט בס' 'נתיבים בשדה השליחות' ח"א עמ' קג ואילך. וע"ע.

61 שיחת יום ב' דחה"ש תשל"ח סי"ט.

62 שיחת יום ב' דחג השבועות, הנחת הת' סנ"ו.

הדפסת קבצי חידושי תורה שנאמרו בהודמנויות אלו, ובכלל.

ימי התשלומין:

עניינם - אצירת גילויי החג, שלא יאבדו בטירדת הזמן⁶³.

ההוספה בתורה ובצדקה דימי התשלומין שייכת גם אם בחג השבועות נעשו כל העניינים בשלימות, ונעשית באופן ד'מעלין בקודש' באופן מיוחד בימים אלו⁶⁴.

בהמשך למדובר⁶⁵ אודות כינוסי ילדים בימים שלפני חג השבועות, והבאתם בחג השבועות עצמו לקריאת עשרת הדיברות, הצייע הרבי נשיא דורנו הוראה, ועל-מנת לפרסמה:

לאסוף ולכנס ילדי ישראל הן בנים והן בנות, גם בימי התשלומין לחג השבועות, ומה טוב - עד י"ב בסיוון ועד בכלל, לכנסם פעם אחת, ומה טוב - פעמיים: פעם אחת לכנסם בבתי הספר שם לומדים הם תורה, בהוספה על סדר לימודם הרגיל, ועוד פעם לכנסם בבית הכנסת, "מקום שמגדלין בו תפילה".

על-דרך זה יש לנהוג בבתי הספר ובתי הכנסת שבארץ הקודש. ובארץ הקודש בנוסף לזה יכנסו אותם גם במקומות הקדושים, ובמיוחד בכותל המערבי שאין השכינה זזה ממנו, ובמערות המכפלה (ובוודאי יקבלו רשיון לכך), וגם בקבר רחל אימנו⁶⁶.

* אין אומרים תחנון עד שבת קודש י"ב בסיוון.

63 מדברי אדה"ז - ספר השיחות תרח"ץ עמ' 285.

64 שיחת מוצש"ק במדבר תשל"ט, הנחת הת' סי"ט.

65 בער"ח סיון תש"מ, לקוטי שיחות כרך כ"ג עמ' 249.

66 משיחת ש"פ נשא תש"מ, לקוטי שיחות שם עמ' 259.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ד' בסיוון ה'תשע"ה - י"א בסיוון ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בסיוון	הלכות מעשה הקרבנות... בפרקים אלו. פרק א-ג.	ה' חמץ ומצה פרק ב.	מ"ע סג. מ"ט קמו. מ"ע סד.
ש"ק	ה' בסיוון	פרק ד-ו.	פרק ג.	מ"ט קמב. מ"ע סה.
א'	ו' בסיוון	פרק ז-ט.	פרק ד.	מ"ע פט. מ"ט קמה. קמח [בהוצאת קאפח: קמט].
ב'	ז' בסיוון	פרק י-יב.	פרק ה.	מ"ע סו. מ"ט קמו. מ"ע סז. מ"ט קמז. קג. קלח.
ג'	ח' בסיוון	פרק יג-טו.	פרק ו.	מ"ט קמח. מ"ע פח. פג. מ"ט קנה.
ד'	ט' בסיוון	פרק טז-יח.	פרק ז.	מ"ע פד. פה. מ"ט קצ.
ה'	י' בסיוון	פרק יט. הלכות תמידין ומוספין... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מ"ט קמז. מ"ע פט. מ"ע לט. כט. מ"ט קמח. פא. מ"ע ל.
ו'	י"א בסיוון	פרק ג-ה.	נוסח ההגדה.	מ"ע כח. כה. מ. מא. כז. מב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	לפני הזריחה							
ו', ד' בסיוון	3.12	4.16	4.42	5.47	9.07	12.37	1.12	7.35.1	8.02
ש"ק, ה' בסיוון	3.11	4.15	4.41	5.47	9.06	12.38	1.12	7.35.8	8.03
א', ו' בסיוון	3.10	4.15	4.41	5.46	9.06	12.38	1.13	7.36.4	8.03
ב', ז' בסיוון	3.09	4.14	4.40	5.46	9.06	12.38	1.13	7.37.1	8.04
ג', ח' בסיוון	3.08	4.13	4.40	5.45	9.06	12.38	1.13	7.37.7	8.05
ד', ט' בסיוון	3.07	4.13	4.39	5.45	9.06	12.38	1.13	7.38.3	8.06
ה', י' בסיוון	3.06	4.12	4.39	5.45	9.06	12.38	1.13	7.39.0	8.06
ו', י"א בסיוון	3.05	4.12	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.39.6	8.07

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש
במדבר	6:58	-	7:13	-	7:06	-	7:14	-
חג השבועות	8:15	8:16	8:18	8:19	8:19	8:19	8:16	8:17
נשא	7:02	8:20	7:18	8:23	7:11	8:24	7:19	8:21

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
 www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

להתחנך במצוות⁴⁴. כשהכוחנים נושאים כפיהם במוסף של יום טוב אומר הקהל "ריבוננו של עולם..." - בשעה שהכוחנים מנגנים דווקא, אבל כשהכוחנים אומרים את התיבות, צריך לשמוע. כשמנגנים הכוחנים לפני התיבה "וישם", אומר הקהל "ריבוננו של עולם... הצדיק". כשמנגנים לפני תיבת "לך" - "ואם... אלישע". כשמנגנים לפני תיבת "שלום" - "וכשם... לטובה". וכשהכוחנים אומרים תיבת "שלום", מסיימים "ותשמרני ותחנני ותרצני". 'אדיר במרום' אומרים אחר עניית אמן, כשעדיין הטלית על פניו⁴⁵.

הכוחנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל'. כך נהגו אצל הרבי. במקום שיוורדים הכוחנים לפני-כן, יש להימנע מלומר להם אז 'ישרי-כוח'⁴⁶. היום יום השנה להסתלקות מורנו רבי ישראל בעש"ט נבג"מ זיע"א (תק"כ), ומנוחתו כבוד במז'יבוז⁴⁷.

מאכלי חלב⁴⁸: נוהגים לאוכלם בשחרית, אחרי הקידוש⁴⁹. אחר-כך מברכים ברכה אחרונה וממתינים שעה אחת⁵⁰, ואוכלים סעודת יום-טוב

44 שו"ע אדה"י סי' קכח סמ"ט.
 45 'רשימות', היום יום וס' המנהגים שם.
 46 ראה משנה-ברורה סי' קכח ס"ק ס. ואפשר לברכס אז רק בהוספת יד ותורלא.
 הרבי היה מברך כל כוהן: "ישרי-כוח, כוהן!" הכוחנים נוהגים להשיב: "ברוכים תהיו".
 47 על הדיון והמסקנא בקשר ליום ההסתלקות, ראה בספר השיחות תרצ"ט עמ' 333, וש"ג, וב'אוצר' עמ' רפח. אודות ההסתלקות, ראה רבי ישראל בעש"ט הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשמ"ג, ח"ב פרק כד. צילום המצבה, בימי חב"ד' ביום זה.
 48 שו"ע אדה"י סי' תצד סט"ז. בטעמי המנהג (שלא יכלו לשחוט ולהכשיר הכלים בשבת; לפי שדוד המלך נסתלק בעצרת והיו כל ישראל אוננים בו ביום ואסורים באכילת בשר; מפני שהתורה נמשלה לדבש וחלב) - ראה בארוכה בקובץ 'אהלי שם' כרך ו' עמ' רא ואילך, וש"ג.
 49 מנהג אדמו"ר מהור"י צ' - 'רשימות היומן' עמ' רה. מנהג הרבי - 'אוצר' עמ' רפד. לוח כולל-חב"ד.
 50 שו"ע אדה"י סי' תצד סעיף ח.
 51 שו"ע אדה"י סי' יא, וראה 'אוצר' שם.
 52 גמ בחלב וחמאה, אך כמובן, מלבד גבינה קשה שממתינים אותה, שש שעות (רובן ככולן של הגבינות הכשרות למהדרין בארה"ק כיום, אינן 'קשות').
 53 וראה פמ"ג לשו"ע יו"ד סי' פט, שפתי-דעת ס"ק ג, דהפסק שעה -

הכוללת בשר⁵¹, ושותים בה גם יין⁵². שותים היום רביעית יין לשמחת יום טוב⁵³. סעודת יום-טוב: חובתה המיוחדת בחג-השבועות - כדי להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה⁵⁴. אך ודאי אין "לבסומי..."⁵⁵. "מנהג הוא אצל רבותינו נשיאינו לומר 'תורה' בחג-השבועות בעת סעודת יום-טוב וגם לספר סיפור ממורנו הבעש"ט⁵⁶. ונכון לנהוג כך⁵⁷. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה נוהג להזכיר גם את משה רבינו ודוד המלך⁵⁸. בהתוועדויות חג-השבועות [שהתקיימו ביום-טוב שני לפני השקיעה] נהג הרבי נשיא דורנו לעורר על-דבר חינוך, ועל-דבר שיעורי חת"ת. יש מנגנים בהתוועדות זו ניגוני רבותינו נשיאינו ועל-פי הסדר שהורה הרבי בהתוועדויות דראשי-השנה, ועוד. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הה"מ ואדה"ז), א"לי אתה (אדה"ז), ניגון מקהלת אדמו"ר האמצעי, ימין ה' (הצ"צ), לכתחילה אריבער (מהר"ש), ניגון הכנה (רש"ב), הבינוני (הרי"צ), הוא אלוקינו / אתה בחרתנו (הרבי), ניגון הקפות (הרלו"צ - אביו של הרבי). לאחר זה מנגנים כפי שהיה הסדר בסוף ההתוועדויות הגדולות (למעט שנים תשמ"ו ואילך): ניגון הכנה, ד' בבות, ניע זשוריצי. ה'תהלוכה' לבתי-הכנסת לשמח יהודים בשמחת מחליף קינוח" (אג"ק כרך כ עמ' רפט, שערי הל' ומנהג יו"ד סי' יא). ההמתנה (אפילו בשש שעות מבשר לחלב) היא מגמר האכילה של סוג אחד עד תחילת האכילה של הסוג השני, ולא מגמר הסעודה או ברכה אחרונה עד תחילת הסעודה (דגול מברכה ר"ס פט, ודלא כערוה"ש שם סוס"ד). (51 מצווה - שו"ע אדה"י סי' תקכ"ט ס"ז. וראה חוה"מ כהלכתו פ"א ס"ז. (52 שו"ע אדה"י שם ס"ד "שישתה יין באמצע סעודתו, ונאמרה בזה הגבלה: אם ידו משגת" [וגם לא נאמר בזה שיעור (משא"כ - שני הדברים - ביין שמחויב שמחה דלהלן)]. וראה 'בירור' בעניין זה ב'התקשרות' גיליון תקל"ט. (53 חובה - שו"ע אדה"י שם. וצ"ל רביעית, 'תורה אור' לאדה"ז עמ' 198. (54 שו"ע אדה"י סי' תצד סעיף ח. (55 רשימת כ"ק אדמו"ר, ספר-המנהגים עמ' 38 וש"ג. (56 ספר-השיחות תש"ד עמ' 140. (57 'תורת' מנחם - התוועדויות' חלק מ' עמ' 58. (58 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שיא.

הכנה למתן תורה ובירור המידות

שתי הכנות למתן תורה: בירור המידות בספירת העומר והביטול לבעל הרצון בהקדמת נעשה לנשמע • מהו הקשר המיוחד של לימוד מסכת סוטה לספירת העומר • בירור נפש הבהמית על-ידי התעוררות אהבה שלמעלה מטעם ודעת • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שמתן-תורה נעשה עתה. ועל-פי זה נמצא, שביום זה - חמשה בסיון - צריכה להיות ההכנה למתן תורה, שהכנה זו היא הקדמת נעשה לנשמע. וכיון שמדובר אודות הכנה לקבלת התורה, שהיא עניין כללי הנוגע לכל העניינים - הרי גם ההכנה צריכה להיות באופן כללי, דהיינו, מצד עצם הנפש הכולל את כל הכוחות. ויתרה מזו: כיון ש"מעלין בקודש"⁸, הרי בכל שנה נעשה עניין מתן תורה באופן נעלה יותר ("א' טיפערער"). ובמילא צריכה להיות באופן נעלה יותר גם הקדמת נעשה לנשמע, שהוא עניין ביטול עצם הנשמה - שאין בה הגבלות, ולכן יכול ביטולה להיות תמיד באופן נעלה יותר - לבעל הרצון.

ועוד פרט בזה: כיון שהתורה ניתנה לנשמות בגופים דווקא, צריכה להיות ההכנה של הקדמת נעשה לנשמע לא רק מצד הנשמה, אלא גם מצד הגוף, והיינו, שגם באיברי הגוף יורגש הביטול שמצד עצם הנשמה לבעל הרצון. וכאמור לעיל, שבכל שנה צריך להיות באופן נעלה יותר.

ג. נוסף על ההכנה בהקדמת נעשה לנשמע, ישנה גם ההכנה של ספירת העומר, שעניינה הוא בירור מדות נפש הבהמית (כמדובר לעיל⁹), כמו

א. איתא בגמרא¹: "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע".

כלומר: אף-על-פי שהפסוק "נעשה ונשמע" נאמר בסוף פרשת משפטים², בפרשת "ואל משה אמר עלה אל ה'"³ - מפרש שם רש"י: "פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות, ובד' בסיון נאמר לו עלה". ועל-פי זה מפרש את הכתוב⁴ "וישכם בבוקר" שהיה "בחמשה בסיון", ובו ביום היתה אמירת "נעשה ונשמע" [...].

ב. והנה, ידוע מה שכתוב בכתבי האריז"ל⁵ על הפסוק⁶ "והימים האלה נזכרים ונעשים", שבכל שנה ושנה חוזרים ו"נעשים" העניינים שהיו בפעם הראשונה. וכן הוא בנוגע למתן-תורה, שבכל חג השבועות נעשית נתינת התורה מחדש, ולכן אנו אומרים "זמן מתן תורתנו" לשון הווה⁷, היינו

- 1 שבת פח, א.
- 2 כד, ז.
- 3 שם, א.
- 4 שם, ד.
- 5 רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
- 6 אסתר ט, כח.
- 7 ראה ש"ה"ה, א. לקו"ת תזריע כג, א. ובכ"מ.

מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה למות אביו או אימו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות³⁶.

רבותינו נשיאינו דייקו לאחוז בעץ החיים של הספר-תורה בעת אמירת "יזכור"³⁷.

בהזכרת נשמות אומרים: "בן/בת פלונית"³⁸. "וכידוע מנהג החסידים להזכיר גם את כ"ק מו"ח אדמו"ר (וכן את רבותינו נשיאינו שלפניו, בנוגע לאלו שהכירו אותם), שזהו עניין שפעולתו היא עבור האומר..."³⁹.

אומרים 'אב הרחמים'. גם מי שאינו מזכיר נשמות, אומר 'אב הרחמים'⁴⁰. אשרי, יהללו, חצי-קדיש.

תפילת מוסף:

* בפסקה "ומנחתם ונסכיהם" אומרים (במקום "ושעיר לכפר") "ושני שעירים לכפר"⁴¹.

* בפסקה "אלוקינו... מלך רחמן" צריך לומר: לְנוֹיָהֵם (ולא: "לְנוֹיָהֵם").

נשיאת כפיים: הכול מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית. גם ידי הכוהנים מכוסות בטלית⁴².

כוהן קטן שהגיע לחינוך (ואפילו מגיל שש⁴³), נושא את כפיו בברכה עם כוהנים גדולים כדי

36 הוראת אדמו"ר מהור"צ נ"ע, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' רכא, וש"נ.

37 לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 233. 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שט. 38 סידור 'תורה אור' עמ' 259, וכן נהג הרבי, 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' קסו.

39 משיחת אחש"פ תשכ"ו (תודה למערכת 'הנחות בלה"ק'). ועפ"ז יש להזכיר את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. ולכאורה הכוונה לומר: אדמו"ר פלוני בן פלונית, ולהזכירו לפני ההורים (ע"ד האמור בשערי ה' ומנהג ח"א סו"ס קג לגבי הרחמן הוא יברך את אדמו"ר. ועד"ו בפסקוקים לשמות אנשים שלפני סיום שמו"ע). 40 כ"ק אדמו"ר מהור"צ, 'אוצר' עמ' רסט. והוראת הרבי שכן נכון לנהוג - 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' נח"נט.

41 שעיר עם שתי-הלחם ושעיר לחובת היום. שערי-הכולל פ"מ סט"ו. קובץ 'גדיל תורה' ברוקלין, גיליון יב.

42 היום-יום, טו בתשרי. לקוטי-דיבורים ח"א עמ' 58. 'ציצית הלכה למעשה' פי"ב סכ"ז-כח וש"נ.

43 סיפר הרה"ח ר' אשר-לעמיל ש"ל הכהן, שהרבי שאלו מדוע לא הביא את בנו בן השש לנשיאת-כפיים ('תשורה' לנישואי רוט-דרוק, תשס"ב, עמ' 151). וכן בנטעי גבריאל יו"ט ח"ב, הל' נ"כ פרק סב ס"ו.

מוציאים שני ספרי תורה. י"ג מידות - פעם אחת²⁶. "ריבונו של עולם", בריך שמי"ה²⁷. שמע, אחד אלוקינו, גדלו וכו' עד "ישועה ורחמים".

אין קוראים מגילת רות²⁸, ואין אומרים 'אקדמות'²⁹.

בספר הראשון קוראים ה' קרואים בפרשת יתרו מ"בחודש השלישי" עד סוף הפרשה. את עשרת-הדיברות קוראים ב'טעם העליון'³⁰. בשעת קריאת-עשרת הדיברות - עומד הקהל, ופניו אל ספר-התורה³¹.

מניחים את הספר השני על הבימה מימין הספר הראשון³², ואומרים חצי-קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר "וביום הביכורים", ומפטירים במרכבה דיחזקאל³³. מעלים גדול וחכם למפטיר. ויש נוהגים שגם הקורא הפטרה זו בלחש עם המפטיר קורא אותה בעמידה, מפני כבודה³⁴.

בארץ-ישראל, לאחר ברכות ההפטרה - הזכרת נשמות³⁵.

לכנס את ילדי ישראל לשמיעתה אז. והרי ברור שהכוונה דווקא לקריאתה בציבור כתקנת חז"ל.

על-כן, בתיחב"ד רבים מארגנים מניין מיוחד לקריאת התורה בשעה הנוחה לילדים, ובו שישה אנשים שלא שמעו עדיין את הקריאה (או שבשעת שמיעתם התנו שאם יזכו לשמוע באופן כשר אח"כ עם הילדים, הרי עכשיו הם מכוונים שלא לצאת כלל), ואח"כ אמירת הפסוקים, דברי התעוררות, ומחלקים פרסים וכו'. בדבר עריכת הגרלות, עדיף לארגן זאת באסר-חג, וגם אז להעניק בפועל את כל הפרסים לזוכים.

26 מסתבר שגם המתפלל בביכ"נ שלפי הנוסח שלהם אומרים זאת ג"פ, א"צ לומר זאת עמהם (ראה תהלה-לדוד ס' ס"ק ז, וש"ת אגרות-משה אור"ח ח"ג ס' פט).

27 סידור אדה"ז. 28 פסקי הסידור אות קסו. ואכן מנהג זה אינו נהוג כלל אצל חסידי חב"ד, אף שהוא בשו"ע אדה"ז (ס' תצ ס"ז, תצד ס"ג) - 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קע"ב. רצו. וראה 'אוצר' עמ' רסו. 29 זו ההוראה לרבים ולדורות - ספר-המנהגים שם. לקוטי-שיחות חלק ל"ג עמ' 231.

30 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז ס' תצד ס"א.

31 ספר-המנהגים עמ' 44. וראה 'אוצר' עמ' רסג.

32 רמ"א ס' קמז ס"ח - להניחו שם (ואצל הרבי נהגו להניחו מימין).

33 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז שם ס"ה. 34 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז שם ס"ו. 35 בחו"ל מקיימים הזכרת נשמות ביום-טוב שני, כדלהלן הערה 60.

שכתוב¹⁰ "וספרתם לכם", דהיינו, שצריכים להאיר את כל ז' מדות נפש הבהמית כפי שכל אחת כלולה מזו, ולכן הספירה היא מ"ט יום, ז' פעמים ז'. ועלידי בירור נפש הבהמית נעשית תוספת עלייה גם בנפש האלקית, כמדובר לעיל¹¹ בעניין "קוממיות"¹², ב' קומות¹³, קומת נפש הבהמית וקומת נפש האלקית. ועלידי העבודה בבירור ז' המדות בפרטיות - באים ליום החמישים, שהוא עניין שער הנו"ן, ולא רק בחינת שער הנו"ן כפי שכולל את מ"ט יום, אלא גם לבחינת עצם שער הנו"ן, עצם הכתר¹⁴.

ובפרט בזמן הזה, שקביעות חג השבועות היא תמיד בששה בסיון, יום מתן תורה - הרי ישנם ב' ההכנות: הן ההכנה של מ"ט ימי ספירת העומר (בירור מדות נפש הבהמית), והן ההכנה בהקדמת נעשה לנשמע (שהיא בחמשה בסיון, כנ"ל). ועל ידי ב' עניינים אלו זוכים לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

* * *

ד. על-פי זה יש לבאר מה שכתוב במדרש¹⁵ בעניין ההכנה למתן תורה - "ויקח משה את הדם ויזרוק על העם"¹⁶, אמר להם הרי אתם קשורים, ענובים, תפוסים: ג' לשונות אלו מורים על עניין הביטול, היינו, שבני ישראל קשורים עם אלקות לגמרי, באופן שאין להם שייכות כלל לעניין אחר (וכנזכר בעניין הקדמת נעשה לנשמע, שהוא עניין הביטול לבעל הרצון).

ובפרטיות יותר: דובר לעיל, שכיון שהתורה ניתנה לנשמות בגופים, צריך הביטול להיות גם מצד הגוף. ומזה מובן, שכיון שקיום התורה והמצוות צריך להיות בג' לבושי הנפש, מחשבה דיבור ומעשה - הרי גם הביטול של הקדמת נעשה לנשמע, שהוא הכנה למתן תורה, צריך להיות בכל ג' הלבושים מחשבה דיבור ומעשה. ועניין זה נרמז

(10) אמור כג, טו.

(11) ד"ה הנ"ל (שם ע' 300). שיחת ש"פ הנ"ל סט"ו (שם ע' 314).

(12) בחוקתי כו, יג.

(13) ראה ב"ב עה, א ובחדא"ג מהרש"א שם.

(14) ראה לקו"ת פרשתנו יב, א ואילך. ובכ"מ.

(15) מכילתא שם.

(16) משפטים כד, ח.

בג' הלשונות הנ"ל: קשירה, עניבה ותפיסה.

ה. המדריגה הנעלית ביותר היא - קשירה, כפי שמצינו לגבי שבת שישנו "קשר של קיימא"¹⁷.

למטה מזה - עניבה, שלכן, קשירה (בקשר של קיימא) בשבת אסורה, מה שאין כן עניבה מותרת, כיון שאינה עניין של קיימא¹⁸.

למטה מזה - תפיסה (שהרי הסדר בדברי המדרש הוא מלמעלה למטה: קשירה קודם לעניבה, ומזה מוכח שתפיסה היא למטה מעניבה), כי עניבה נקראת גם כן התקשרות, כפי שמצינו¹⁵ לעניין שבת, שעניינים שצריך לעשות בהם קשר, הרי כיון שקשירה אסורה בשבת - עושים בהם עניבה, ונמצא, שגם בעניבה ישנו עניין של התקשרות; מה שאין כן תפיסה היא באופן שאין בה עניין של התקשרות כלל, וכל עניין התפיסה מתבטא בכך שהוא מוגבל וסגור במקום מסוים ואינו יכול לצאת ממקום זה למקום אחר, אבל במקום שבו נמצא יכול לעשות כרצונו.

ו. והעניין בזה בשייכות לג' הלבושים מחשבה דיבור ומעשה: מעשה - הוא דבר הקיים, אין אחר מעשה כלום¹⁹, ולכן גם בית-דין של מעלה מענישין על מעשה, שהוא דבר הקיים לעולם. וכלשון התניא²⁰: "יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד". ונמצא שמעשה הוא בדוגמת קשר, קשר של קיימא.

דיבור - אינו דבר הקיים, ואפשר לבטלו בנקל - אתי דיבור ומבטל דיבור²¹, ועל אחת כמה וכמה שמעשה מבטל דיבור. ומכל מקום, כל זמן שלא נתבטל הדיבור - עדיין הוא בקיומו. ולכן עניין הדיבור הוא בדוגמת עניבה, שאפשר להתירה בנקל, ואף-על-פי-כן, כל זמן שלא הותרה - יש כאן חיבור והתקשרות (ולכן משתמשין בה בשבת כאשר אי אפשר לעשות קשר).

מחשבה - הרי אפילו בשעת המחשבה אין זה

(17) שבת קיג, א.

(18) ראה שבת שם, טושו"ע (ואדה"ז) או"ח סשי"ז ס"ה (ס"ג).

(19) ע"פ לשון חז"ל - ר"ה כט, ב. ב"מ יז, סע"א. וראה ש"ך חו"מ

ספ"א סקע"ו. פירוש המלות אדמו"ר האמצעי פכ"ח (טז, א).

(20) פכ"ה (לב, א).

(21) קידושין נט, א.

מבטיח למי שיהיה נייעור בליל שבועות כל הלילה, שיזכה ל'כתר תורה'.

"היו לילות שלא קראו בליובאוויטש קריאת שמע שעל-המיטה: שביעי-של-פסח, הושענא רבה, ליל שבועות, וליל ראשון של פסח.

"בכלל, בכל לילה נהג כ"ק [אדמו"ר מהורש"ב] לקרוא קריאת-שמע (פרשה ראשונה¹⁰) בהגיע חצות לילה, אפילו אם נשאר ער לאחר מכן (אפילו כל הלילה), אלא שלא הבחינו בכך. בלילות שלא היה קורא קריאת-שמע שעל-המיטה - כנ"ל - היה מדבר לפעמים בעניין קריאת-שמע, ולפעמים בפירוש המילות דקריאת-שמע¹¹.

תיקונים לנוסח 'תיקון ליל שבועות'¹²:

"(א) בכל הדפוסים שראית¹³, הסיום דספר יצירה הוא: '...נאמנת בפנים... אחד בפה ואחד בלב'.

"ואינו נכון. כי (נוסף לזה שחסר סיום בדבר טוב, הרי) נוסח זה אינו מובן כלל. וצריך להיות, כמו שהוא בכמה וכמה הוצאות דספר יצירה הנדפס כספר בפני-עצמו: '...נאמנת. ג' רעות ללשון: דיבור רע, והמלשין, והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון: שתיקה, ושמירת הלשון, ודיבור אמת'.

"(ב) ומעניין לעניין: ב'תיקון' שנדפס בסלאוויטא (ועוד) בהעתקת מאמרו של רשב"י: 'אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב...', הובאו רק שני פסוקים.

"וצריך להיות ככזה: אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב: 'ואהבת את ה' אלוקיך', וכתוב: 'מאהבת ה' אתכם', וכתוב 'אהבתי אתכם אמר ה'". נוהג נפוץ בין אנ"ש שלא לומר את נוסחאות ה'יהי רצון' ושלא לכוון ה'כוונות' כנדפס ב'תיקון'¹⁴. כמו-כן אין אומרים כלל את ה'קדישים' הנדפסים שם¹⁵.

באשמורת הבוקר, מעט לפני עלות-השחר,

(10) ספר-השיחות תרצ"ו עמ' 1, וש"נ.

(11) ספר-השיחות תש"ב עמ' 100.

(12) לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315, בשינויים קלים.

(13) ובהוצאות שונות בשנים האחרונות תוקנו הטעויות הללו.

(14) ראה 'המלך במסיבו' ח"א עמ' רית. וע' בכיו"ב: אג"ק אדמו"ר

מהורש"ב ח"א עמ' יח. היום-יום י"א אדר-א. ועוד.

(15) 'אוצר' ס"ע רנב.

נוהגים לטבול במקווה ארבע טבילות¹⁶. לאחר מכן, כשכבר עלה השחר, ייצא לצרכיו וייטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (רגילים ליטול לסירוגין), עם כל ההקפדות כדין נטילת-ידיים לסעודה¹⁷, ואז יברך את כל הברכות: "על נטילת ידיים"¹⁸; "אשר יצר"¹⁹; "אלוקי נשמה"²⁰; הברכות הקצרות, "המעביר שינה" ו"ברכת התורה"²⁰. וכן לקרוא ק"ש של שחרית.

לאחר סיום הלילה טוב לישון מעט, כדי שיהיה אפשר להתפלל בכוונה²¹.

שחרית: בבית-המדרש של רבותינו נשיאנו התחילה התפילה בשעה הרגילה כבכל שבת ויום-טוב²².

הלל שלם²³, קדיש תתקבל. שיר-שלי-יום ליום ראשון, הושיענו, קדיש יתום.

מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: כל בני ישראל, גם הקטני-קטנים/ות (מבן חודש ומעלה, ואף לפני כן²⁴) יהיו בבית-הכנסת (לכל הפחות) בעת קריאת עשרת הדיברות²⁵.

(16) שער-הכוונות, מובא בכף-החיים סי' תצד ס"ק ג, וב'תיקון'. עלות-השחר לדעת הגרא"ח נאה ז"ל, הוא בשעה 2:55 כיום בירושלים.

(17) ולמעשה - נוטלים אז לסירוגין כמו תמיד.

(18) "הוראה בחשא" - 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ר"ס ד. ובספר 'היכל מנחם' ח"ב עמ' ריג נדפסה הוראה ב'יחידות' שכן מנהגנו במועל.

(19) בקצות-השולחן סי' ה ס"ב ובבדי-השולחן שם ס"ק ג כתב, שאם לא יצא לצרכיו לא יברכנה, כי ברכה זו אינה חלק מברכות-השחר שנתקנו תמיד, וכבר כ"כ הברכייסוף סי' ו ס"ק ג בשם האריז"ל, עיי"ש. אבל ראה ב'יחידות' שבהערה הקודמת.

(20) סידור אדמו"ר (הוספות לשו"ע ח"א עמ' 347. במהדורה החדשה ס"ע תרח).

(21) לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 225. וראה היום-יום י' שבט, בשם אדמו"ר הצמח-צדק: "מוטב לאכול כדי להתפלל מאשר להתפלל כדי לאכול".

(22) 'אוצר' עמ' רנח.

(23) ראה בס' "מאמרי אדה"ז ע"פ התורה והמועדים" ח"א עמ' שמא, שעיקר ההלל (התגלות הכתר הוא הרצון, עיי"ש), הוא בחג השבועות.

(24) לקוטי-שיחות כרך כג עמ' 251, ועמ' 256. וכמו על המארגנים להשתדל למניעת הפרעות מהם (ראה שו"ע אדה"ז סי' צח סוס"א וסי' קכד סו"ס י מהשל"ה).

(25) לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315.

הטעם כמובא בלקוטי שיחות (חלק כג, עמ' 254) מפסיקתא דר"כ, שקריאת עשרת-הדברות היא בדוגמת יום מתן-תורה, ולכן יש

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת במדבר

ה' בסיוון – ערב חג השבועות

היום יש לסיים את לימוד מסכת סוטה.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

במנחת שבת, וכן בימי שני וחמישי הבאים, קוראים בפרשת נשא, ומסיימים את קריאת השלישי: "זאת עבודת... בני מררי... אהרון הכהן" (ד, לג).

אין אומרים 'צדקתך'.

פרקי אבות – פרק ו.

יום ראשון

ו' בסיוון – חג השבועות

ערבית. ממתנינים להתפלל ערבית של חג עד לאחר צאת הכוכבים, כדי שיושלמו מ"ט ימי ספירת העומר "תמימות תהינה", לפני שנכנס יום טוב.¹

תפילה של יום טוב. בשמונה עשרה מוסיפים: "ותודיענו", ואם שכח – אינו חוזר. נשים הנוהגות להתפלל ערבית, יתפללו תחילה ואחר כך ידליקו את נרות החג. אשה שאינה מתפללת צריכה לומר קודם שתעשה מלאכה "ברוך המבדיל בין קודש לקודש", וכן מי ששכח 'ותודיענו'.²

הדלקת נרות: יש להיזהר שלא להדליק אש חדשה, אלא להעביר אש מנר דולק [יש להכין לצורך זה נר דולק מערב שבת]. הברכות: 'להדליק נר של יום טוב' ו'שהחינו'.

קידוש: סדר הקידוש – יקנה: יין (ברכת הגפן), קידוש ('אשר בחר בנו...'), נר ('בורא מאורי

(1) ספר המנהגים עמ' 14.

(2) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ב.

(3) לוח כולל חב"ד.

הביטול בכל הלבושים, וכן באיברי הגוף – נעשים כלי לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

* * *

ז. נזכר לעיל, שנוסף על ההכנה של הקדמת נעשה לנשמע, ישנה גם ההכנה של ספירת העומר, שהוא עניין בירור המדות של נפש הבהמית. וכידוע²⁶ שמטעם זה היה קרבן העומר משעורים, שהם מאכל בהמה, בדוגמת מנחת סוטה שבאה מן השעורים, מאכל בהמה²⁷.

ובפרטיות יותר – כמבואר בזהר²⁸ שזהו על דרך עניין "תרתינן אחתינן", אחות דקדושה ואחות דקליפה, שעלידי שהשקו את מי הסוטה לאחות דקדושה, שעלידי זה נתקיים בה "ונקתה ונזרעה זרע"³⁰ – אזי נתקיים באחות דקליפה "וצבתה בטנה ונפלה ירכה"³¹.

ומבואר בחסידות³², ש"תרתינן אחתינן" הם נפש האלקית ונפש הבהמית, שנפש האלקית שרשה מתיקון, ונפש הבהמית שרשה מתהו, ותהו ותיקון נקראים אחים (כמו שכתוב³³ "הלא אח עשו ליעקב"). וכיון שהם "תרתינן אחתינן" בשרשם – נקראים "תרתינן אחתינן" גם כפי שהם בהתגלות.

והעניין בעבודה: כאשר האדם מתבונן באלקות בשעת התפלה ומוליד אהבה בנפשו האלקית, אבל האהבה היא במורגש, וניכר בה עניין "לגרמיה", "קרבת אלקים לי טוב"³⁴ (לא "קרבת אלקים טוב" בעצם, אלא "לי טוב" דייקא) – אזי מעניין "לגרמיה" שבנפש האלקית נעשית יניקה לנפש הבהמית.

והיינו, שמהתגלות האהבה בנפש האלקית בשעת התפלה, יכולה לבוא אחר התפלה אהבה זרה לעניינים גשמיים, ולא רק לעניינים המוכרחים,

עניין של התקשרות, וראיה לזה – ממאמר רז"ל²² "מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה", והפירוש בזה – כמובן מדברי אדמו"ר הזקן בתניא²³ בפירוש מאמר רז"ל²² "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", שלאחרי שישנו המעשה, מצטרפת המחשבה למעשה, והרי צירוף זה הוא רק מצד טובו של הקב"ה, ש"טבע הטוב להיטיב"²⁴, ומזה מובן גם בנוגע למחשבה רעה – שגם אם לאחרי זה עושה מעשה, המחשבה אינה פועלת מאומה ואינה מצטרפת עם המעשה, וכאילו אינה בעולם כלל.

וזהו החילוק בין דיבור למחשבה: בדיבור ישנה התקשרות על כל פנים בשעת הדיבור, אלא שאפשר לבטלה לאחרי כן, אבל כל זמן שלא נתבטלה, הרי האדם מקושר עם הדיבור שדיבר (בדוגמת עניבה); מה שאין כן במחשבה – אין האדם מקושר עם המחשבה.

ואף על-פי-כן, גם במחשבה ישנו עניין של תפיסה על כל פנים – שהמחשבה "מלפתו"²⁵, שהרי בשעה שחושב מוקף הוא במחשבה זו, ובכל מקום שהולך הולכת המחשבה עמו, והרי הוא כאדם התפוס, שהוא סגור במקום מסוים ואינו יכול לצאת ממנו.

ומכל מקום אין זו אלא תפיסה בלבד, היינו, שאינו יכול לצאת ממקום זה למקום אחר, אבל במקום זה גופא – יכול לעשות כרצונו. ודוגמתו בנמשל – שאף שנשאר בו הפגם שנעשה על-ידי מחשבה בלתי רצויה (עד שיעשה תשובה), מכל מקום, אין זה פועל על שאר כוחות נפשו, כיון שאין בזה עניין של התקשרות (דלא כמו בדיבור שיש בו עניין של התקשרות), ולכן יכול להאיר בו אור התורה והמצוות, כאילו לא היתה המחשבה בעולם כלל.

וזהו ביאור מאמר המדרש "הרי אתם קשורים, ענובים, תפוסים" – שהקדמת נעשה לנשמע, שהיא הביטול לבעל הרצון, צריכה להיות ניכרת ומורגשת בכל ג' הלבושים: מחשבה – "תפוסים", דיבור – "ענובים", ומעשה – "קשורים". ועלידי

(22) שם מ, א. וש"נ.

(23) ספ"ז, פ"ד (סג, ב).

(24) ראה הנסמן בלקו"ש ח"ד ע' 334 בהערה ד"ה מספרי הח"ן.

(25) ראה סוטה ג, ב. וש"נ.

(26) ראה לקו"ת אמור לה, ד ואילך. תו"מ ח"ג ע' 63. וש"נ.

(27) סוטה רפ"ב.

(28) ח"ג צו, א (ברע"מ).

(29) ראה במדב"ר פ"ט, ט.

(30) נשא ה, כח.

(31) שם, כו.

(32) ראה ביאורי הזהר פ' אמור לדמו"ר האמצעי (קמ, ג ואילך).

ולח"צ (ח"ב ע' התקלו ואילך).

(33) מלאכי א, ב.

(34) תהלים עג, כח. וראה המשך תערי"ב ח"א ע' נו ואילך. ח"ג

ע' א'תנה. ועוד.

בשמחה ובפנימיות

התרוממות-רוח מול שברון-לב

החסיד הגאון רבי אייזיק מהומיל שאל את החסיד הגאון רבי אייזיק מוויטבסק: "מה ההבדל בין התורה שלמדת אצל ר' זעמלע הצדיק ובין התורה שלמדת אצל הרבי [=כ"ק אדמו"ר הזקן] בליאזונה?".
ענה ר' אייזיק מוויטבסק: "בנוסף להבדל בעצם הלימוד - שהרבי, בשכלו הגאוני הבהיר, פקח את עינינו כיצד ללמוד - ההבדל היה בעיקר לגבי ההרגשה לאחר הלימוד". ר' אייזיק התחיל לבכות בכי עצום, כשהוא חוזר כמה וכמה פעמים בקול זעקה חרישי, מעומק פנימיות נקודת לבבו, על המילים: "איי, רבי", "איי, רבי", והדבר עשה רושם אדיר על כל המסובים.

ר' אייזיק מהומיל: "במה התבטא ההבדל בהרגשה שלאחר הלימוד?".
ר' אייזיק מוויטבסק עדיין התמוגג בדמעות וגנח. כשנרגע מעט, המשיך לדבר בקול רועד מהתרגשות פנימית ומבכייה מלבבת: "ההבדל לגבי ההרגשה לאחר הלימוד הייתה, שכאשר סיימנו לשמוע שיעור של דודי ר' זעמלע הצדיק, הרגשנו תחושה של התרוממות-הרוח מכך שברוך ה', יודעים עוד לפול גאוני ועוד חידוש-תורה גאוני. ואילו לאחר שסיימנו לשמוע שיעור מפי הרבי, הרגשנו תחושת שברון-לב, שאין לנו כל השגה במאור שבתורה. שברון לב על הגסות האישית, שלא מרגישים את נותן התורה ברוך הוא..."

(תרגום חופשי ממכתב כ"ק אדמו"ר הרי"צ - כ"ט בתשרי תרצ"ט)

"הטל והמאור שבתורה"

כותב הגאון המקובל רבי לוי-יצחק שניאורסון, לבנו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "בדבר מכתבך בהחידושי-תורה שחננך ה'... והנך שואל להודיעך דעתי בלי כחל ושרק. להווי ידוע לך כי המאמר בכללותו טוב מאוד, שיש בו חריפות ובקיאיות בנגלה ובנסתר, ושכל ישר ועמוק בהבנת התורה בנגלה ובנסתר, ותודה לא-ל בעד זה שחננך בינה דעה והשכל, להבין ולהשכיל בתורתו יתברך, והמאמר הוא הפלא. חזק והתחזק והוסף אומץ, וה' יהיה בעזרך כי תשכיל לאמיתתה של תורה, ותצליח ותעלה מעלה מעלה.

"אמנם בני מחמדי, עצתי אמונה לך כי תראה בכל עניין כמו זה, להוסיף יותר פלפלין ומלח, היינו לראות שיהיו הדברים יותר ויותר מיוסדים על-פי חכמת האמת, על-פי קבלה, שהוא אמיתתה של תורה, והוא הטל והמאור שבתורה, כי אז יהיו הדברים בהירים ומאירים יותר, וכל העניינים יעלו אז כפתור ופרח, היינו קיילעכדיק [=עגולים] מכל צד ופינה, שאז נראה וניכר היטב שהעניין הוא אמת..."

(לקוטי לוי-יצחק, איגרות, עמ' שז ואילך)

"חסורי מחסרא" – לא על-פי פנימיות

בכתב-יד של אחד מחסידי כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק נמצא: מילות המשנה ספורות ומדוייקות מאוד. והראיה - גם כאשר הגמרא אומרת שהמשנה "חסורי מחסרא" וכדומה, משנה לא זזה ממקומה. זאת, משום שרק על-פי דרך הפשט "חסורי מחסרא", אבל על-פי חכמת האמת, צריכה המשנה להיכתב דווקא כפי שנכתבה.

(מגדל עז' עמ' ריב)

רבים, שיש בחינת בהמה שלמטה מטעם ודעת, ויש בחינת בהמה שלמעלה מטעם ודעת). וזהו תוכן מאמר הזהר הנ"ל בעניין "תרתין אחתין", שעל-ידי השקאת מי סוטה ל"אחות דקדושה", שהוא עניין התעוררות אהבה רבה בנפש האלקית, נפעל ב"אחות דקליפה" ו"צבתה בטנה ונפלה ירכה", שהוא עניין בירור כל מדות נפש הבהמית, כולל בחינות נה"י (שהוא עניין ירכיים) שבה.

וכיון ששורש נפש הבהמית הוא למעלה משורש נפש האלקית (שהרי שורש הנפש הבהמית הוא מתהו שלמעלה מתיקון). הרי על-ידי זה שנפש האלקית מבררת את נפש הבהמית נעשית עלייה גם בנפש האלקית. וזהו שעל-ידי עניין ו"צבתה בטנה ונפלה ירכה" בנפש הבהמית נעשה בנפש האלקית "ונקתה ונזרעה זרע", "היתה יולדת בצער יולדת בריוח, נקבות יולדת זכרים"⁴¹, שעניין הזכר הוא "איש דרכו לכבוש"⁴², דהיינו שנעשה מושל ושליט על עניני העולם.

ט. וזוהי שייכות עניין "תרתין אחתין" לעניין העומר, כי גם עניין ספירת העומר הוא בירור נפש הבהמית, שעל-ידי זה נעשית עלייה גם בנפש האלקית. וכמו שנתבאר במאמר¹¹ בעניין "קוממיות"¹², ב' קומות¹³, שעל-ידי זה שנפש האלקית מבררת את קומת נפש הבהמית נעשה תוספת ועלייה גם בקומת נפש האלקית, ועד שעל-ידי בירור כל הז' מדות כמו שהם כלולות מז' (שהוא עניין מ"ט יום של ספירת העומר) באים לעצם שער הנו"ן, שהוא עצם הכתר¹⁴, שעניין זה הוא הכנה למתן-תורה (וכמו שנתבאר לעיל¹¹ שמטעם זה קורין פרשת בחוקותי קודם מתן תורה).

ועל-פי זה יש לבאר טעם המנהג⁴³ ללמוד בימי הספירה מסכת סוטה, דף ליום דף ליום, כיון שעניין זה קשור עם בירור נפש הבהמית, שזוהי ההכנה למתן תורה.

(משיחות ש"פ במדבר, ערב חג השבועות, ה'תשח"י; תורת מנחם, כרך כג עמ' 93)

41) סוטה כו, א. וש"נ.

42) יבמות סה, ב.

43) "היום יום" ז אייר. וראה גם אג"ק ח"ט ס"ע עה ואילך. ח"ח ע' תיב.

אלא גם לענייני מותרות (אף-על-פי שאינו מקיים בהם "בכל דרכיך דעהו"³⁵), ועד שיכול ליפול רחמנא ליצלן למדריגה תחתונה יותר, שתהיה אצלו האהבה לדברים האסורים. וכל זה - מצד המורגש וה"לגרמיה" שבנפש האלקית.

ועל זה נאמר³⁶ "לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו", שהכסיל (נפש הבהמית) חפץ בהתגלות האהבה ויראה, כי, עם היותם אהבה ויראה דקדושה, מכל מקום, כיון שהם בהתגלות ובמורגש, יש לו יניקה מהם. ולכן נקראים נפש האלקית ונפש הבהמית "תרתין אחתין", כיון שלפעמים יש לנפש הבהמית יניקה מנפש האלקית.

פ. והעצה לכיטול יניקה זו היא - סדר העבודה של מנחת סוטה: לכל לראש ישנו עניין התנופה על-ידי הכהן - "ולקח הכהן גו' והניף את המנחה לפני ה'",³⁷ שהוא עניין התגלות אהבה רבה של נפש האלקית, כידוע³⁸ ההפרש בין האהבה של אברהם לאהבה של אהרן, שהאהבה דאברהם היא בחינת "אהבת עולם", שהיא בהגבלה, והאהבה דאהרן כהנא רבא היא בחינת "אהבה רבה", שהיא בלי גבול.

ועל-ידי התגלות אהבה רבה של נפש האלקית אפשר לחדור ("דערנעמען") ולפעול על נפש הבהמית: על-ידי "אהבת עולם" - אי אפשר לפעול על נפש הבהמית, שהרי הוא "בהמה", ואינו מתפעל מעניינים שבהגבלה, על-פי טעם ודעת. ודווקא עניין "אהבה רבה" שלמעלה מטעם ודעת, כשנמשכת ובאה בהתגלות ובמורגש - יש בכוחו לפעול על הנפש הבהמית.

וזהו שמנחת סוטה היא משעורים, מאכל בהמה, שהוא עניין המדות שאינם על-פי טעם ודעת. אבל לא מדות שלמטה מטעם ודעת, אלא אדרבה - מדות שלמעלה מטעם ודעת, שהוא עניין אהבה רבה (כידוע³⁹ בעניין "בהמות"⁴⁰ לשון

35) משלי ג, ו.

36) שם יח, ב. וראה לקו"ת מסעי ז, א. ובכ"מ.

37) נשא ה, כה.

38) לקו"ת בעלותך כט, ג ואילך.

39) ראה תניא ספמ"ז. לקו"ת עקב יג, סע"ג ואילך.

40) תהלים עג, כב.

מסרבים להישאר ב'מדבר' הגלות

למרות המעלות שב'מדבר' – רוצים לצאת מהגלות

לכאורה, יכול יהודי לטעון: אם רצונו של הקב"ה שיהיה נחת רוח לפניו בעבודתו של יהודי – יביאנו לירושלים, לבית המקדש ולקדש הקדשים, ושם יעסוק בעבודה הכי נעלית – עבודת הקטורת... ומדוע מביאו הקב"ה "במדבר", היפך העניין ד"אל תביאנו לידי ניסיון"?!... אבל אף-על-פי-כן אין ליהודי טענות כו', שכן גם פשוט שבפשוטים מבין שאין לשאול שאלות על הקב"ה. ובמכל שכן וקל וחומר: אם אינו מבין את שכלו של חכם גדול, עם היותו בשר ודם... הרי בודאי ובודאי שאינו יכול להבין את שכלו של הקב"ה! [.] מובן וגם פשוט, שכל האמור לעיל שאין ליהודי טענות על העובדה שהקב"ה הביאו "במדבר" – הרי זה ביחס למילוי תפקידו ושליחותו מתוך חיות ושמחה, אבל אין הפירוש שהוא מסכים לכך, ומוכן להישאר במצב זה, רחמנא ליצלן, בעתיד.

אדרבה: בנוגע לעתיד – צועק יהודי: "אלוקים אל דמי לך, אל תחרש ואל תשקוט אל"?!... הוא יודע אמנם שיש עילוי בעבודה דזמן הגלות – העבודה דאתכפיא, שעל-ידי זה באים לעילוי דאתהפכא, ובלשון חז"ל בפירושו הכתוב "והשבתי חיה רעה מן הארץ": "משביתן שלא יזיקו", שזהו עניין דאתהפכא – הפיכת טבעם של בעלי-החיים, כמו שנאמר "וגר זאב עם כבש וגו' ונער קטן נוהג במ".

– ופשוט, שהעיקר הוא העילוי שיהיה אצל ה"נער קטן" מצד העניין דאתהפכא אצל בעלי-החיים, דאם לא כן, כיצד יתכן שהעילוי דלעתיד לבוא יתבטא בכך שילד יהודי ידאג למחיתם של "בעלי חיים"?!... – והרי עילוי זה נעשה על-ידי העבודה דאתכפיא ואתהפכא דזמן הגלות דווקא.

אבל אף-על-פי-כן, לאחרי כל העילויים כו' – אינו מוכן להישאר בגלות אפילו עוד רגע אחד בלבד... ולכן, מבקש יהודי בכל תפילה ותפילה: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים" – ג' פעמים ביום, וביום השבת – ד' פעמים!

והגע עצמך: בתפלת שחרית דיום השבת מבקש יהודי: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים" – בקשה הנאמרת בתפלת העמידה" . . ולאחרי שביקש זאת בתפלת לחש, ב"קלא פנימאה דלא אשתמע" – חוזר השליח-ציבור ומבקש זאת עוד הפעם, ולא עוד, אלא שמבקש זאת בקול רם, שכן, בהיותו שליח-ציבור [. .] אשר "הן אל כביר ולא ימאס" – יש לו "ברייטקייט" [=כתפיים רחבות] לבקש זאת בקול רם! ואף-על-פי-כן, כעבור משך זמן, לאחרי קריאת התורה, ואמירת "אשרי יושבי ביתך", דקאי בפשטות על הישיבה בכיתו של הקב"ה, בית המקדש, בזמן הגאולה – הנה בראותו שמשיח עדיין לא בא... חוזר ומבקש עוד הפעם: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים"!!... ובכן, אין כאן "הסכמה" ח"ו, מצדו של יהודי על ההשארות בגלות ("במדבר"), ההיפך הוא הנכון – ישנה בקשה ודרישה לצאת מהגלות תיכף ומיד; הכוונה בהאמור לעיל שיהודי אינו בא בטענות כו' היא אפוא אך ורק בנוגע לעבר, בנוגע למילוי תפקידו ושליחותו כל זמן היותו "במדבר".

(משיחת ש"פ במדבר תשמ"ה, התוועדויות תשמ"ה כרך ד, עמ' 2135 – בלתי מוגה)

הרבי הגיב ושאל: "מחצרות אלו ואלו (כשהוא מפרט ומונה כמה חסידויות)?", הפסיק רגע קט והמשיך: "האם מה'שומר הצעיר' יתקרבו – בגלל השטריימל – יותר יהודים? אם לא – אין צורך בכך".

'איזה עניין פנימי בזה?'

"לעתיד לבוא", התבטא הרבי בשבת פרשת בראשית תשמ"ח (התוועדויות תשמ"ח כרך א' עמ' 339). "יהיה גם ענין הציבור בתכלית השלימות – 'קהל גדול', כולם יחדיו, הן אלו שלובשים 'שטריימל' בגשמיות והן אלו שלובשים 'שטריימל' ברוחניות – 'ישונו הנה' לארצנו הקדושה...".

כהשלמה ו'הוספה' לרשימה זו – מעניין לציין את מכתבו של הרה"ח ר' שלמה זלמן הבלין משפיע ישיבת תורת אמת בחברון – נדפס ב'המשפיע' (ירוש' תשמ"ב) עמ' שבישז:

אתפלא בזה על כבודו הפלא ופלא, איזה ענין פנימי מצא בזה, ואיזה תכלית של יראת אלקים יבא מזה... הלא אנו רואים רבותינו הקדושים נ"ע כמו הצמח-צדק היה הולך בשטריימול ובגד לבן ואחר כך בנו אדמו"ר מהר"ש לא לבש בגד לבן, ורבינו [=מוהרש"ב] נ"ע צוק"ל לא לבש שטריימול רק כמו כובע של פולין, ועתה כ"ק אדמו"ר [=מוהריי"צ] שליט"א אינו הולך בהכובע גם כן, ואלו קדושי עליון אשר מוסרים נפשם ממש בכל פרט של תורה ויהדות בעד כל בני הדור ורואים להשריש תורה חסידות ויהדות על פי האמונה האמיתית בהדור הצעיר ולחנך אותם בתכלית הדרך האמיתית של תורה ויראת-שמים, ובכל פרטי פרטים של דקדוקי סופרים ומנהגי ישראל לא ישנו אפילו קצוץ של יו"ד . . והכל להתנהג בתכלית כמו דור הישן וגם בלבושים, אבל לפי ערך ולא להלביש את-עצמו בחלוקא דרבנן אשר אינו לפי ערך ויכולת...

ובחבישת "שטריימל", להדגיש המעלה והחשיבות של המינוי ל"גבאות"...

מהיכן יתקרבו יותר יהודים?

אחד מחשובי אנ"ש בירושלים שבתו השתדכה עם בחור חסידי נכנס ל'חידות' בחודש טבת תשל"ט, וסיפר לרבי כי לאביו יש טענות מדוע אין החתן לובש שטריימעל בשבת-קודש. הרבי הגיב בשאלה: האם הסבא הוא קנאי, והאם החתן משוחח עם הסב בדבריי-תורה? בהמשך סיפר הרבי: "כשביקר כב' קדושת מו"ח אדמו"ר בארץ-הקודש [בשנת תרפ"ט] – הוא לבש שטריימעל". שאלה: "שמעתי שהטעם לכך היה מפני שהספאדיק לא היה עמו". הרבי: "אם כבוד קדושת מו"ח אדמו"ר היה רוצה בכך, הדבר היה בנמצא". והוסיף: "אני לובש כובע (ואולי אמר: וכובע זה גורם בעיות?!). לסיום ה'חידות' אמר החסיד: שהרבי יוליכנו לקראת משיח, והרבי הגיב (בחיוך) תוך כדי שהוא מצביע על כובעו: בכובע זה?!... החסיד: ואנחנו כולנו נלך אחריו!... (לפי שיחות-קודש תשל"ט כרך ב' עמ' 755-756).

סב הכלה עצמו כתב לרבי בעניין, ונענה: במש"כ [=במה שכתב] אודות נכדתו תי' והמדובר שלה – שי – הרי כאו"א מהם קיבל חינוך ביר"ש וחסידות ומתנהגים כן בפועל ומבוגרים הם – ולכן לדעתי אין מקום כלל וכלל שילחוץ עליהם שיקבלו דעתו דוקא.

בגיליון התקשרות תתעג (י"א ניסן תשע"א) חשפנו את הסיפור הבא:

רב חשוב וידיד חב"ד מירושלים ת"ו נכנס פעם אל הרבי. הרבי קיבלו בחמימות ובין השאר אמר האישי לרבי: אילו היה הרבי חובש שטריימל, היו 'נדבקים' לחב"ד אברכים חסידיים רבים.

חבישת שטריימל בשבת ויום טוב

לבוש של שבת, למעלה מענייני חול, דומה לכתר תורה, אף שייתכן מצב שיהיה 'שור מלובש בשטריימל', כי הלבוש אינו משתנה • מנהג הרבנים בזה, בין שבתות ואמירת חסידות לשאר זמנים, ועל ברכת הרשב"ב לריי"צ לרגל חבישת ה'שטריימל'... • "האם בגלל ה'שטריימל' יתקרבו יותר יהודים מ'השומר הצעיר' – אם לא, אין צורך בכך"...

הלבוש אינו משתנה

"מפני שהכובע ירמוז על כתר תורה שניתן לנו בשבת... לכן נתפשט המנהג בישראל ללבוש בשבת כובע משונה בתוארה מאותה שלובשים בימות החול והיא מקפת הראש כעין עטרה" – כך מתבטא רבי צדוק הכהן מלובלין (פרי צדיק, חלק ב' לשושן פורים, אות א).

וכבוד קדושת אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע התבטא (ספר המאמרים תרח"ץ עמ' רו וש"נ) "לבושי שבת אינם משתנים".

הדברים נאמרו אודות מחזה נדיר שהראה הבעש"ט לתלמידיו:

"פעם הראה הבעש"ט נ"ע לתלמידיו שור מלובש בבגדי שבת קודש [כולל – 'שטריימל'] ויושב אצל השולחן, כי היה צדיק אחד שאכל בשר לקיים מצוות שבת, ומפני תוקף רצונו לקיים את המצווה באכילת בשר בשבת, נעשה עצמו כן, ולבושי שבת ידוע דאינם משתנים".

והרבי בשיחתו (ש"פ מקץ תשד"מ – התוועדויות תשד"מ כרך ב' עמ' 694) מבהיר:

היה מדובר כאן ב"צדיק אחד שאכל בשר לקיים מצוות שבת" והיה מלובש ב"שטריימל" – לא מפני

שניסה לחקות מישהו אחר, אלא זה היה אכן לבוש השייך אליו (בהתאם למעמדו ומצבו), שהרי בוודאי הראה הבעש"ט לתלמידיו את אמירת הדברים, ומכיון שראו אותו מלובש ב"שטריימל", מובן, שלבוש זה מתאים למעמדו ומצבו – אף-על-פי-כן "מפני תוקף רצונו לקיים את המצווה באכילת בשר בשבת נעשה עצמו כן", ולכן ראו "שור" מלובש ב"שטריימל".

הסבר הדבר:

מצות אכילת בשר בשבת קשורה עם בחינת ה"חי" שבו – "שור מלובש בבגדי שבת", אולם שלימות העבודה קשורה עם בחינת "מדבר" שבו, והיא – הוספה בעניני התורה ומצוותיה באופן של הליכה "מחיל אל חיל".

בהזדמנות אחרת (ש"פ יתרו תשכ"ד – תורת מנחם כרך לט עמ' 92) העיר הרבי:

נמצאים אמנם ביום השבת ש"מצווה לענגו" – אך אף-על-פי-כן הרי ידוע הסיפור שב'שטריימל' יכול להיות מונח ה'שור'!...

כובע ישועות בראשו

ב"רשימות היומן" נזכר השטריימל במספר

הזדמנויות, כמו בכ"ו ניסן תרצ"א (רשימות היומן עמ' קפט):

שטריימלעך – היה נושא [=חובש] הצמח-צדק, גם [אדמו"ר] מהר"ש נ"ע (כנראה בעת נשיאותו. הכותב).

בקיץ תרצ"ב סיפר כבוד-קדושת אדמו"ר מוהריי"צ לרבי (שם עמ' רמח"ט) שמעמד קבלת הנשיאות עליידי הצמח-צדק היה כשיצא אל הקהל בכגד עליון לבן וב"שטריימעל" לבן, ישב ליד השולחן והתחיל באמירת מאמר חסידות "על ג' דברים העולם עומד".

בחג הפורים תרח"צ שהה הרבי במחיצת חותנו בפאריז וציין לעצמו (שם עמ' שצה) כי אדמו"ר מוהריי"צ "לשלחן [היה לבוש גם] בשטריימל".

בפוסקים ישנו דיון אם אָבֵל לובש בש"ק שטריימל, אך ברשימת היומן תש"ב (עמ' תיד) לגבי השבת שאחר פטירת אמו הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה ע"ה: "בשבת לבש כל בגדי שבת, גם השטריימל".

לימים (תורת מנחם כרך מח עמ' 122) נשאל הרבי אודות הנהגת כב' קדושת הריי"צ בלבישת שטריימל ואמר:

לאמירת מאמר חסידות – היה מבקש השטריימל, בעוד שאת השיחות – כמו גם בעת "יחידות" היה לראשו "ארמולקע".

לקראת חתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית בשנת תרפ"ט חבש כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ לראשונה "שטריימל", ובחזיון השני (רשימות היומן עמ' קמטיקנ) בטבת תרפ"ט אמר לו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע: "מזלי טוב עבור הכובע ('שטריימל')".

מדורות הראשונים ידוע כי במנין אדמו"ר הזקן נהגו שהעולה לתורה חובש שטריימל, ולשמש היה שטריימל מיוחד אותו היה נותן למי שאין לו שטריימל (רש"י זוין – סיפורי חסידים' תורה סיפור רכג).

ופעם חבש מישהו בטעות את השטריימל של אדמו"ר הזקן, ואדמו"ר הזקן לא רצה להמשיך לחבוש אותו עד שיפרמו ויתפרו אותו מחדש, ובסופו של דבר השטריימל נשרף (שמועות וסיפורים, ר"נ כהן, ח"ב עמ' 442).

'שטריימל איד'...

פעמיים בשנה היו הגבאים בבית המדרש ב-770 – חובשים שטריימל לפי מצוות הרבי. פעם אחת היתה בעת מכירת המצוות בשבת בראשית, אז היה הגבאי מוכר המצוות מתבקש לעשות כן (ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' תשרי עמ' שצזח).

כמו כן, בשבת פרשת משפטים ("אם כסף תלוה") היה מורה הרבי לגבאי קרן הגמילות חסדים שומרי שבת – תחילה היה זה המייסד הרה"ח ר' יוחנן גורדון, ואחרי פטירתו – חתנו הרה"ח ר' שמעון גולדמן, לחבוש שטריימל לראשו, להכריז מתי והיכן תתקיים סעודת ה"מלוה מלכה" לטובת הגמ"ח (בדרך כלל היתה מתקיימת במוצאי שבת קודש פרשת משפטים), ולומר דבר תורה או לספר סיפור וכו' – ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' אדר (בסוף מגילת אסתר שבהוצאת 'היכל מנחם' עמ' רלב"ג).

ליל שבת קודש, אור לד' אלול תש"נ. ב"בית חיינו" התארח הרה"ג ר' אשר קופלוביץ, חסיד גור ורב שכונה בכניברק.

כשנכנס הרבי לאחר תפילת ליל שבת קודש לחדרו הק', שוחח עם הריל"ג אודות האורח שעמד בעת התפילה בסמיכות לרבי. "מצא חן בעיני ה'קולפיק' [=ספודיק] שלו", התבטא. הרבי התעניין היכן מתאכסן (הריל"ג השיב: אצל ר' שמואל הבר), ולמחרת בעת ההתוועדות הורה לו הרבי בחיך לומר "לחיים" (שנת ניסים בבית חיינו' (הרצל) עמ' 325-326).

בהתוועדות שבת פרשת בראשית תשמ"ח (התוועדויות תשמ"ח כרך א' עמ' 339) נאמר:

וכרגיל בכל שנה – תינתן רשות הדיבור לגבאים שיסדרו את מכירת המצוות, לאחר אמירת "לחיים" ואמירת "דבר-תורה", וכל זה – כנהוג – עם "שטריימל", שעל-ידיה נעשה "א שטריימל איד"... דבר המדגיש שהוא למעלה מעניני חול, ומה שמתעסק ב"מכירת" המצוות, הרי זה רק מפני שמדובר אודות "צרכי ציבור"...

בשנת תש"נ (ספר השיחות תש"נ עמ' 85; התוועדויות תש"נ כרך א' עמ' 296) הסביר הרבי בקצרה:

וכרגיל – תהיה מכירת המצוות עליידי הגבאי,